

Jean Sibeliuksen Koottujen
teosten toimituskunta

23.1.1998

Toimintakertomus vuodelta 1997

Hankkeen yleiskuvaus

Vuosi 1997 oli Jean Sibeliuksen Koottujen teosten kriittisen laitoksen (Kritische Gesamtausgabe) ensimmäinen täysmittainen toimintavuosi. Hankkeen palveluksessa oli kaksi kokopäivätoimista tutkijaa koko vuoden ajan sekä yksi kokopäivätoiminen tutkija heinäkuun alusta vuoden loppuun.

Hankkeeseen on kertomusvuoden aikana panostettu tavanomaista enemmän. Tarkoituksena on ollut saavuttaa tavoiteaikataulu, josta hankkeen ensimmäisenä vuonna jäätin jälkeen sen johdosta, että työn aloittaminen viivästyi rahoitukseen liittyvien järjestelyjen takia. Teossarjan ensimmäiset käsikirjoitusniteet valmistuivat, ja asetettu tavoite saavutetaan vuoden 1998 aikana .

Painattamiseen liittyvien teknisten rutiinien suunnittelu ja luominen ovat sopimuksen mukaan kustantajan vastuulla, mutta suunnitteluvaihe on vaatinut huomattavan työpanoksen myös toimitukselta. Ensimmäisten osien ilmestyminen siirtyy tekniseen tuotantoon liittyvistä syistä vuoden 1998 puolelle.

Teossarjan julkaisemisen edellytyksenä olevat sopimukset Breitkopf & Härtelin ja Sibeliuksen muiden kustantajien välillä saatiin sovituksi vuoden loppuun mennessä. Breitkopfin ja Edition Wilhelm Hansenin välinen sopimus saatiin myös allekirjoitetuksi. Jäljellä on enää joukko pieniä yksittäisiä oikeudenomistajia, kuten kuoroja jne. Hankkeen etenemisen tiellä ei tämän jälkeen ole enää juridisia eikä sopimuksellisia esteitä.

Teoshankkeen kannalta merkittävää oli, että Helsingin yliopiston kirjasto saattoi opetusministeriön erikseen myöntämän määrärahan turvin hankkia Edition Wilhelm Hansenin arkistosta 50 Sibeliuksen alkuperäistä nuottikäsikirjoitusta (16 opusta) ja varmistaa niiden saamisen toimitustyön käyttöön. Hankkeen onnistumiseen vaikutti ratkaisevalla tavalla opetusministeri Olli-Pekka Heinonen.

Hankkeen rahoitusjärjestelyt ovat toteutuneet alkuperäisten sopimusten mukaisesti.

Toimituskunnan jäsen maisteri Matti Ilmanen kuoli 4.1.1997. Maisteri Ilmanen panos hankkeen käynnistämisvaiheessa oli merkittävä. Toimituskunta muistaa häntä suurella kiitollisuudella. Maisteri Ilmanen tilalle toimituskuntaan tuli Sibelius-Seuran valitsemana yliasiamies Paavo Hohti.

Toimitustyö

Hankkeen tutkijoina ovat toimineet

dosentti Kari Kilpeläinen
maisteri Jukka Tiilikainen ja
maisteri Timo Virtanen

Heistä Virtanen on työskennellyt projektissa heinäkuun alusta lukien 6 kuukautta, Kilpeläinen ja Tiilikainen koko vuoden. Kaikki ovat olleet kokopäivätoimisia.

Lauluniteiden toimitustyön yhteydessä on asiantuntija-apua antanut pianisti Ilmo Ranta, sinfonianiteen työn yhteydessä kapellimestarit Paavo Berglund ja Ulf Söderblom.

Kielentarkastajina ovat toimineet Barbara Kelly (Englanti) ja professori Glenda Dawn Goss (USA).

Toimitus on tutkinut mahdollisuuksia saada kiinnitetyksi hankkeeseen myös ulkomaisia tutkijoita ja saanut myönteisen vastauksen kahdelta

tutkijalta. He ovat professori Peter Revers (Linz/Salzburg) ja professori Glenda Dawn Goss (Athens, Georgia, USA). Heidän työskentelynsä ajankohta sovitaan myöhemmin. Myös eräisiin muihin mahdollisiin toimittajiin on otettu yhteyttä. Tarkoituksena on luoda Koottujen teosten sarjasta paitsi tieteelliseltä tasoltaan myös teossarjaa toimittavien tutkijoitten osalta selkeästi kansainvälinen julkaisu.

Toimitustyön pohjana olevat toimitusperiaatteet (Editorial Guidelines) valmistuivat. Koko teossarjan jäsenitys tarkistettiin ja osien numerointi uudistettiin yhteistyössä kustantajan kanssa. Jäsenitys varustettiin tiedoilla sävellysten kustannusoikeuksien omistajista. Teoksen sarjat on numeroitu seuraavasti:

- I: Orkesteriteokset (n. 14 nidettä)**
- II: Teokset viululle ja orkesterille (2 nidettä)**
- III: Teokset jousi- tai puhallinorkesterille (1 nide)**
- IV: Kamarimusiikki (6 nidettä)**
- V: Pianoteokset (4 nidettä)**
- VI: Näyttämöteokset (6 nidettä)**
- VII: Kuoroteokset (7 nidettä)**
- VIII: Laulut (4 nidettä)**
- IX: Varia (1 nide)**

Seuraavien niteitten käsikirjoitukset (numerointi sarjassa) ovat valmistuneet kertomusvuoden aikana:

VIII:2 Yksinlauluja 1 (Tiilikainen), kesällä 1997

I:3 2. sinfonia (Kilpeläinen), joulukuu 1997

VIII:3 Yksinlauluja 2 (Tiilikainen), joulukuu 1997

Vuoden vaihteen yli siirtyi joukko toisen Yksinlauluja -niteen tarkistuksia. Orkesterisäestyksellisten yksinlaulujen niteen (VIII:1) toimitustyö jatkuu (Virtanen ja Kilpeläinen).

Kustantaja on antanut palautteen ensimmäisestä valmistuneesta käsikirjoituksesta ja todennut työn olevan erittäin korkeata tasoa verrattuna muihin vastaaviin käynnissä oleviin hankkeisiin.

Työn kuluessa on pidetty kiinteätä yhteyttä kustantajaan, minkä lisäksi kustantajan edustajat ovat vierailleet myös Helsingissä.

Niteitten julkaiseminen

Kustantaja selvitti sopimuksen mukaisesti mahdollisuuksia teettää nuottien piirtäminen Suomessa. Tämä ei kuitenkaan osoittautunut kustantajasta riippumattomista syistä mahdolliseksi, minkä takia työn tekijä oli etsittävä Saksasta. Nämä järjestelyt aiheuttivat selvän viivästyksen työn aloittamisessa. Kustantajalla on nyt käytettävissään riittävä ja korkeatasoinen kapasiteetti, joka takaa työn etenemisen.

Kustantaja pyysi niteitten tekstiosien latomisesta tarjoukset kolmelta suomalaiselta yritykseltä. Suomalainen hintataso osoittautui kuitenkin noin 30 % saksalaista korkeammaksi, minkä takia kustantaja valitsi saksalaisen yrityksen.

Mahdollisuudet teettää kirjapainotyö Suomessa selvitetään alkuvuodesta 1998.

Ulkopuoliset yhteydet

Fabian Dahlström on pitänyt 21.-23.2.1997 Oldenburgissa Saksassa järjestetyssä seminaarissa “Wechselbeziehungen zwischen der deutschen Musikkultur und der Musikkultur der Nachbarvölker in den Ostseeanrainerländern” esitelmän *Jean Sibelius und die deutschen Musikverlage*.

Fabian Dahlström on pitänyt 9.-11.10.1997 Riiassa järjestetyssä konferenssissa “The 31st International Conference of Baltic Musicologists” esitelmän *Jean Sibelius-Projekte in Finnland*. Tämän lisäksi hän on esitellyt julkaisuhanketta Lontoossa 29.-30.11.1997 pidetyssä kokouksessa “International Sibelius Societies’ Seminar ‘the Forest’s mighty God’” otsikolla *A Nordic View*.

Kari Kilpeläinen antoi nuottieditointiin liittyvää opetusta Sibelius-Akatemiassa kevätlukukaudella.

Jukka Tiilikainen on käsitellyt hanketta Helsingin yliopiston musiikkitieteen laitoksen tutkijaseminaarissa.

Timo Virtanen on julkaissut projektin aihepiiristä artikkelin “Forte vai f? Sibeliuksen Pohjolan tyttären puhtaaksikirjoitetun ja painetun partituutin vertailu” (Sävellys ja musiikin teoria 1/1997, s. 66-74.)

Tiedotus

Hankkeelle on päätetty laatia oma kotisivu yliopiston kirjaston kotisivun yhteyteen. Sen avulla hanketta esitellään yksityiskohdissaan siitä kiinnostuneille musiikkitahoille kautta maailman.

Kustantajan kanssa yhteistyössä laaditaan hankkeen painettu esite käytettäväksi kansainväliseen tiedotustoimintaan, kuten Berliinissä maaliskuussa 1998 järjestettävän Sibelius-seminaarin yhteydessä.

Julkaisuhanke sai myönteistä julkisuutta erityisesti siinä yhteydessä, kun alussa selostettua käsikirjoitushankintaa esiteltiin tiedotusvälineille.

Liite 1

Hankkeen organisaatio

Hankkeen vastuuorganisaatioina toimivat Sibelius-Seura r.y. ja Helsingin

**yliopiston kirjasto, joka vastaa hankkeen käytännön toteutuksesta.
Teossarjan kustantajana toimii Breitkopf & Härtel (Wiesbaden).**

Teossarjalla on tieteellinen toimitus ja hankkeen toteutuksesta vastaava toimituskunta. Elinten kokoonpano oli seuraava:

Tieteellinen toimitus:

**professori *Fabian Dahlström*, päätoimittaja
dosentti *Kari Kilpeläinen*
apulaisprofessori *Veijo Murtomäki***

Toimituskunta:

**professori *Fabian Dahlström*
professori *Tuomas Haapanen*
kustannustoimittaja *Eva-Maria Hodel*
ylIASIAMIES *Paavo Hohti*
professori *Esko Häkli* (pj.)
apulaisprofessori *Erkki Salmenhaara*
professori *Eero Tarasti***

Toimituskunta on kokoontunut kerran, tieteellinen toimitus säännöllisesti kerran kuukaudessa.

Liite 2

Jean Sibeliuksen Koottujen teosten kriittisen laitoksen rahoittamiseen 1996-1999 osallistuvat rahastot

**Niilo Helanderin säätiö
Koneen säätiö
Konstsamfundet
Alfred Kordelinin rahasto
Suomen kulttuurirahasto
Svenska folkskolans vänner
Svenska kulturfonden**

Jenny ja Antti Wihurin rahasto